
FOTOGRAFIE, KRESBY, KNIHY

MILOŠ ŠEJN

DŮM UMĚNÍ MĚSTA BRNA

**KABINET FOTOGRAFIE JAROMÍRA FUNKA
DŮM PÁNŮ Z KUNŠTÁTU
DOMINIKÁNSKÁ 9, BRNO
8. 4. – 18. 5. 1986**

Fotografie Miloše Šejna jsou ojedinělé. Snad jen ti další z našich souasných významných fotografů, Jaroslav Beneš, Karel Kuklík a Jan Reich, pracují s velkoformátovými kamerami a kontaktními pozitivy, každému z těchto představitelů statické fotografie však jde o něco jiného.

V naší fotografii je tato metoda práce -- zdrazující exaktní iluzivnost, "zrcadlovost" fotografie - spojena především se jménem Josefa Sudka. Ve srovnání s jinými podobnými zaměřenými fotografy (Weston, Strand, Adams a další) dokázal Sudek dojít nejdál v zintimní exaktního popisování skutečnosti objektivem, uinit z fotografie osobní výpověď o vizuálním vnímání a prožitcích. Hlavním prostředkem, který autorovi umožnil uskutečnit tento posun, bylo světlo, přesněji popis světelné situace ve fotografii.

Vztah k Sudekovi by mohl být konkrétně spatřován nanejvýš v těchto Šejnových fotografiích, v nichž v duchu konceptualismu sedmdesátých let programově sleduje - v sériích fotografií zhotovených z neměnného postavení kamery v průběhu určité doby - proměny světelné situace určitého krajinného výseku. V tšinou však Šejna nezajímají ani tak světelné proměny skutečnosti, jako spíše zdánlivá nepřeměnnost skal a kamenů, bytí země, vody, vegetace a vody; cestou Krkonošemi, Prachovskými skalami i okolím Jižní a myslí na celistvost krajiny a vesmíru (jak to nejnázorněji dokládá jeho soubor Zebín a mše ...).

Jeho snímky vyvolávají z mimodělného vztahu k přírodě jako základní antitezí lidského bytí, ze snahy přiblížit se jí co nejvíce. Každá skála má svůj individuální tvar, povrch i "život", s nímž se autor musí co nejvíce obeznámit, vést s ním dialog v podobě textů, kreseb, frotážů, maleb, fotografií ... Pak je schopen vyvolit ze svých posteh a zážitků ty, které se mu jeví jako podstatné pro přiblížení dané skutečnosti. Jde však vždy především o ni samotnou, proto ji autor zobrazuje s maximálním verismem. Výsledkem jsou snímky, v nichž nedomnuje ani výtvornost, ani subjektivní vidění, nýbrž věc sama. Snad i proto se mnohé Šejnovy snímky blíží pracím cestujících fotografů minulého století (podobná je i autorova výbava). S moderní fotografií sdílejí zájem o přesnou reprodukci, ta však nikdy nevede k samostatnému efektu, není cílem, nýbrž prostředkem. Tak, jak autor tvoří, je také nutno hledět na jeho práci. Zjednodušeně řečeno, nehledět na obraz, nýbrž na zobrazenou skutečnost. Divák, odchovaným výtvarnou nebo reportážní tradicí naší fotografie a zvyklý na "tení" snímků jedním pohledem, bude v rozpacích. Ilov k, jehož vztah k přírodě a k procesu vizuálního pozorování vbec není intenzivní, nebude nadšen. Šejnovy snímky nejsou o nic obvyklé. Nespokojují se konstatacím, že je příroda krásná, radostná, kouzelná, užitečná a podobně. Autor totiž nechápe

přírodu jako něco, co je tu pro nás, pro náš užitek a blaho, nýbrž jako něco nezmenšitelného, nevyčerpatelného a nás přesahujícího, přitom však fascinujícího naše schopností rozumět svému a přisvojovat si její.

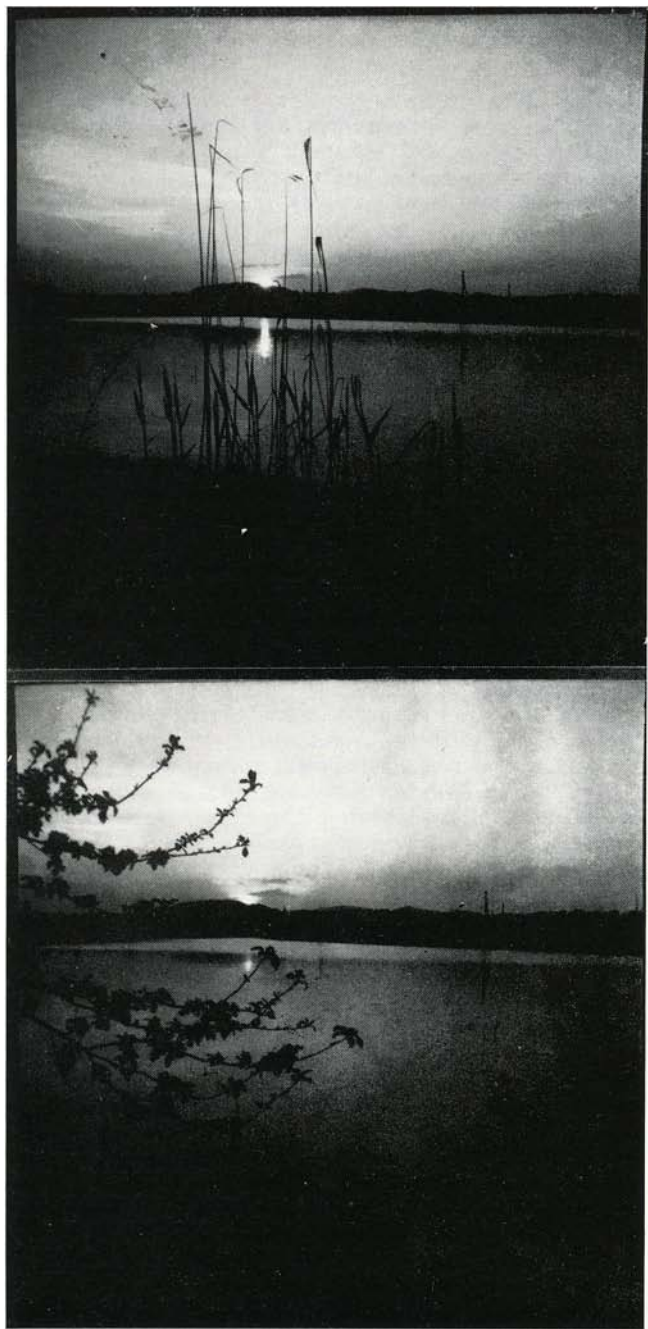
Poznání a zážitky, které si autor přináší z neustále opakovaných obtížných cest na dobře známá místa (s dnešním turismem nemají jeho výlety nic společného) jsou formulovány jako cílev domé a systematické pokusy přiblížit se tajemství přírody. Šejn v tvorbě postoj je přitom hluboce niterný a extatický, pokorný a uctivý; tyto rysy pravidelně provázejí naše konání, vztahujeme-li se k věcem, které nás přesahují. Snad je Šejnova snaha druhem moderního romantismu, který ovšem má jen málo společného s tradičním principem promítání lidského nitra do krajiny, se snahou osvojit si krajinu najednou jako "stav duše". V souladu s objektovými tendencemi soudobého umění chtějí Šejnovy snímky především zastupovat předměty; autor nikdy tuto snahu zvýrazňuje tak, že vystavuje fotografie společně s předměty k přírodním objektům. Připomeňme si, že v dnešní době ekologické krize se jeví jako romantický spíše manipulativní vztah k přírodě, podceňující složité vztahy mezi přírodou a civilizací. Šejnovy snímky jsou schopny obnovovat plný, neredukovaný vztah k přírodě a v tom spoívá jejich nevíť užitečnost.

Ve spektru tendencí soudobého umění má Šejnova tvorba specifický odstín. Mžeme vycítit vnitřní blízkost například k Richardu Longovi nebo k Hamishi Fultonovi, právě v této relaci však vyniká Šejnova všemožná úporná snaha komunikovat, předat dál své poznání a prožitky. Nejbližší paralelou Šejnovy tvorby jsou patrně práce Jaroslava Anděla, například jeho cyklus Cestou s K. H. Máchou (již zde je romantismus tematizován, a tedy překonán).

Z hlediska fotografie má Šejnova tvorba mimo jiné význam, protože se pohybuje po svém vlastním horizontu. Fotografie si dnes dobývá své místo ve výstavních síních především tak, že prokazuje vedle schopnosti zrcadlení i schopnost stylizace. Vlastně jen momentální fotografii bývá přiznáván umělecký status i bez nároku stylizace. Miloš Šejn vyhrazuje právo nestylizované (sic!) výpovědi i pro statickou fotografii. V jeho tvorbě výraznější autorská stylizace málo přiblíží k vědomé lži. Vždy i tak se autor musí smířovat s tím, že fotografické zobrazení je jen iluzí pravdy; dobře ví, že každý objektiv vykresluje skutečnost jinak, ví i to, že fotografie mají jen dva rozměry, jsou nebarevné a světelnou škálu převádí do šedých odstínů zjednodušeně a s různými rozměry. Stejně dobře však ví, že podávají ze všech médií tu nejpodrobnější a nejpřesnější zprávu o viditelném světě, navíc zprávu trvalou, k níž se lze neustále vracet.

Antonín Dufek

Dva pohledy na zapadající Slunce, 1962

Kdybychom hledali nějaké společné pojmenování velmi roznorodé tvorby Miloše Šejny, shledali bychom asi jako neadekvátnější označení "aktivity" - a jsou to aktivity nejen v tradičním smyslu umlecké, totiž kresba, malba a fotografie, ale také netradiční, jako jsou putování, akce a jejich projekty i autorské knihy, nebo hraní ní, mezi nimiž nejdležitější místo asi zaujímají textové popisy cest, přírodních situací apod., které nabývají podoby jakýchsi básní. Do celku Šejnových aktivit patří také ty, které nějakým způsobem s vlastní tvorbou souvisejí, ale obvykle je chápeme spíše jako součást umleckohistorické i estetické práce, a už to jsou studie v terénu i teoretické analýzy nebo realizace, které netradičním způsobem reflektují charakter cizího umleckého díla (např. fotografie cizích plastik v kontaktu s přírodním prostředím, kterým byly inspirovány). Při tom všem je Šejn pravým opakem roztrhaného autora, pokoušejícího se stále o něco jiného - naopak, jeho tvorbu pocítíme jako mimořádně vyhraněnou a soustředěnou, ale uvdomujeme si, že právě roztržnost prostředí, roztržnost médií, kterou jsme naznačili, je předpokladem i prostředkem jednoty jiného typu. Umělec nezajímá jednotu toho, prostřednictvím něho vypovídá, ale jednotu výpovědi samé, je přesvědčen o nutnosti volit roztržná média, která by vypovídala co neadekvátnějším způsobem o tom, co považuje za podstatné. V tom se jeví Miloš Šejn jako tvůrce vzácné osobitý - všechny prostředí, kterých užívá, směřují k výpovědi o přírodě jako fenoménu a o tom, jakým způsobem můžeme lov k přírodě vnímat, reagovat na ni, nechávat ji na sobě působit a prostřednictvím momentálních zásahů se stávat její součástí, vstupovat do ní. Proto se také po mnoho let vrací stále na stejná místa, z nichž v tšinu zná již od dětství - na kopec Zebín u Jiřína, kde žije, do blízkých Prachovských skal, ke krkonošským vodopádům a do několika slovenských jeskyní. Umělcovo zaujetí přitom není na prvním místě estetické - mluví se to zdatě paradoxně u tvůrce, který tak důsledně trvá na dokonalosti konečného artefaktu, ale i to je zřejmě pouze důsledek mnohem hlubšího zájmu. Stručně řečeno: protože je výpověď "správná" (tedy skutečně reflektující něco podstatného z totality přírodního světa), může být také v netradičním slova smyslu krásná.

Fotografie má v Šejnově práci mimořádné místo, a to nejen díky velkému množství realizací, ale především proto, že doslova propojuje celou dosavadní umělcovu práci. První Šejnovy fotografie vznikaly v dětství - jejich motivace ovšem nebyla výtvarná, ale poznávací. S jistým zjednodušením můžeme říci, že východiskem Šejnovy tvorby byl zájem o přírodu, o živočichy, o rostliny, o prostředí, ve kterém žijí. Již z konce padesátých let známe řadu jeho fotografií,

pro které jsou charakteristické metody, které používal i později - seriální seřazení několika sekvencí, změna úhlu pohledu, pozorování stejného motivu z různé vzdálenosti ... Asi v roce 1960 vznikl seriál Cesta Prhonickým parkem, který poprvé tematizuje cestu, putování; cesta sama vymezuje povahu pohledu, určuje viditelné a skryté. Miloš Šejn používal od svých nejranějších poátků prostředí, které jsou charakteristické pro konceptuální fotografii konce šedesátých a počátku sedmdesátých let; tyto metody v průběhu let obohacoval o celou řadu dalších, ale je zřejmé, že již v jeho prvních pracích byl alespoň v zárodku podob - přítomen onen způsob reflexe viděného světa, který charakterizuje jeho tvorbu dodnes. Za nejpodstatnější rysy jeho nejstarších fotografií můžeme považovat vztah k přírodě, snahu o pochopení jejich vlastních strukturálních kvalit a vazeb, aktivní přítomnost v ní, uskutečňovanou prostřednictvím putování, intenzivního prožívání přírodního prostředí (různé pohledy, soustředění apod.) a konečně vnímání i vidění přírody médiem fotografie. Fotografie dovozovala zafixovat proměnlivé struktury, existující v jediném okamžiku, třeba podoby ptáčích hejn na vodě i ve vzduchu, nebo zaznamenat proměny v lese (Dva pohledy na zapadající slunce, 1962). K tomu se později, v průběhu šedesátých let, připojil zájem o detaily přírodních struktur (asy na vodě např.), které se také mohly stát součástí v tšinu celku (Máchový krajem, 1967, týdenní cesta, během níž vznikla řada snímků cest samotných i roztržných přírodních detailů z jejich okolí). Autor sám zdůrazňuje, že ve svých pracích, vznikajících do konce šedesátých let, neuvažoval na prvním místě o umlecké kvalitě výsledku, ale o prožitku přírodního prostředí. Jestliže si dnes uvdomujeme jejich závažnost umělcovou, je to jistě způsobeno i změnou "rozšířeným" chápáním umění. V roce 1970 se začal Šejn zajímat také o filmový obraz - z těchto úvah a z vlivu dobových filmů, z povahy "filmového vidění" vznikla inscenovaná putování v přírodě, u nichž poprvé asi převážily ryze estetické kvality. V šedesátých letech se škála Šejnových fotografických realizací rozšířila; roku 1972 vznikl první, ne-realizovaný projekt pro Dračí roklí - Oheň a voda, kde se o realizování diváci setkali s hořícím plamenem, osvětlujícím prostor mezi skalami, a zároveň slyšet záznam zvuku vodního pramene z jiného místa v eském ráji. O dva roky později realizoval makrofotografické série roztržných detailů trav, jejich "architektury", kterou zaznamenával také v rozsáhlých cyklech kreseb - obdobně dříve provázely kresby například fotografické studie ptáčích kolonií. Sekvence proměny vodopádu Mužlavy (1976) reprezentují další podobu umělcova zájmu o stále přítomné proměnlivé přírodní struktury. Celá řada realizací z posledních deseti let je motivována právě

tímto podn tem - fotografie se ukazuje jako nejvhodn jší prost edek výpov di o povaze p írody. P íroda, to je pro Šejna veliká jednota, z níž mohou být um leckým dílem pouze vytrženy jednotlivé detaily, které ji pro naše vnímání zastupují. Nezajímají ho vizuáln atraktivní situace, soust e uje se na ty, které jsou podstatné - a stále ast ji to jsou bu živly, p edevším voda a zem , zastupovaná v tšinou kameny i skalami, nebo vesmírná t lesa, Slunce, M síc a hv zdy, vstupující do vzájemných vazeb s detaily pozemské p írody. Prom ny sv tla mu dovolují zaznamenávat ono neustálé plynutí asu. P ítomnost lov ka je trvalá, ale nenápadná; je dána již povahou vid ní prost ednictvím fotografického obrazu, ale m že se projevovat také aktivní lidskou ú astí na p írodním d ní. To je z ejně zvlášt v posledních letech - cykly Zebín a M síc, Zebín a Slunce (1982) jsou de facto korelacemi pohybu lov ka (a fotografické kamery) s pohybem vesmírných t les ve vymezeném pr zoru skalní rozsedliny, akce s ohn m, realizované jednak na Zebín , jednak v jeskyni Mažarná (Mažarná - vymezení prostoru ohn m, 1982) obohacují repertoár živl o ohe a zároveň poprvé zd raz ují d ležitost lidské p ítomnosti. Gesta ohn m pronikají jeskyní, reagují na tvary skalních st n, opisují je a pitomí osv tlují, zviditel ují. Zárove asociují vztahy k prav kým kulturám, k lidskému p ívlastní si ohn a k jeho konkrétnímu uplatn ní v prostorách jeskyní a skal. Šejnova gesta nám také p ipomenou, že prav cí lovci ve svých prvních um leckých dílech reagovali na tvary skály a dál je interpretovali. V poslední dob je toto pov domí sounáležitosti s prav kými kulturami v Šejnov tvorb stále naléhav jší - za iná se zabývat pozorováním Slunce z významných archeologických lokalit a tak konfrontuje dnešního diváka s p írodním zážitkem p edstavitelem dávno zaniklé kultury (Západ Slunce p í letním slunovratu, fotografovaný z neolitického sídlišt ertova ruka v eském ráji, 1985). Charakter aktivního zásahu v p írodním prost edí mají i manipulace s kameny - nejprve (od roku 1974) vybíranými jako nalezené plastiky, pozd ji (od roku 1978) p ekládanými ve svém vlastním prost edí, od roku 1982 pak zaznamenávanými na listy papíru jakýmsi elementárním konstitutivním gestem, odkazujícím jak k lidské aktivit , tak k p írodnímu charakteru materiálu (autorské knihy a záznamy Kamenem o kámen). Šejnovy kresby se v posledních letech podstatn zm nily - mnoho let to byly technicky tradi::ní studie, zachycující tvarové charakteristiky p írodních detail , rostlin, živo ich , kamen i detail skal nebo utvá ení celku krajiny. Stálé návraty k jednomu motivu, snaha zaznamenat jej - podobn , jako fotografická série - v jeho r zných prom nách, vedla na konci sedmdesátých let ke vzniku knih, kreslených tužkou a pozd ji ol vkem, jejichž jediným tématem byly variace na téma rokle. Tyto knihy autor dál varioval netradi ními prost edky bu v ateliéru (slepotiskové a perforované kresby) nebo

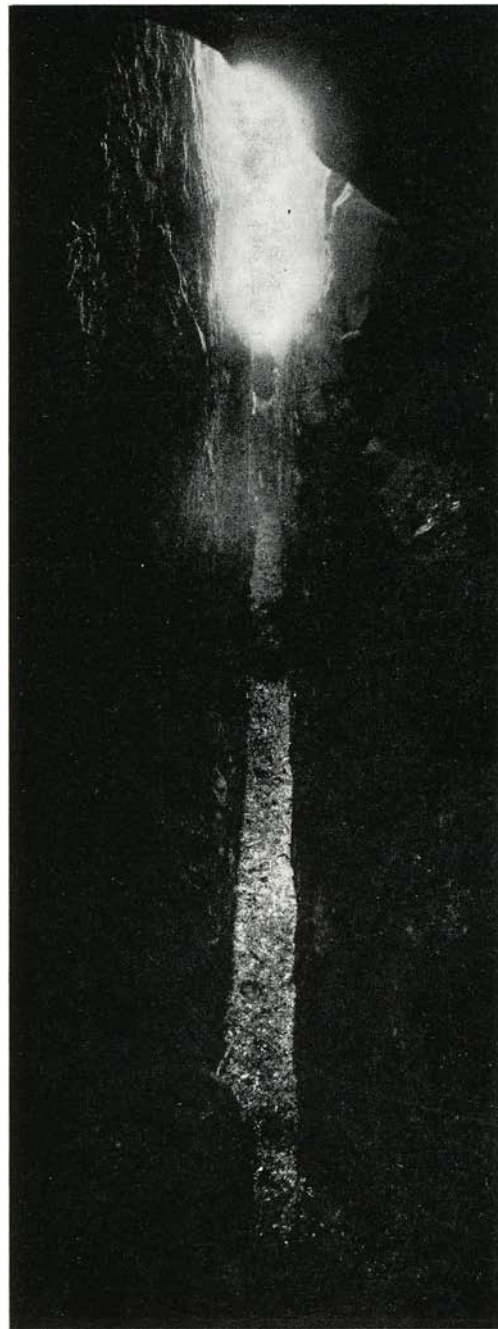
primo v plenéru. Tak vznikly kresby kameny, nalezenými na kresleném míst - ty jsou na po átku dnes již velmi rozsáhlé série kreseb a kreslených knížek, bezprost edn reagujících na materiály, s nimiž se Šejn v p írod setkává. Nekreslí již p írodu, kreslí p írodou - kreslí hranami kamen , ale p edevším p írodními pigmenty, listy a kv ty rostlin nebo strom , rozdrčenými lišejníky, minerálními barvivy. Kresba nepopisuje, ale bezprost edn navazuje na p írodní situaci, odkazuje k ní v podob zkratkovitého záznamu, n - kdy doprovázeného textovým komentá em. Jindy se objevují p ímé citace p írodních materiál - kv tina sama je záznamem barvy, evokuje situaci z ur itého místa (Knihy o zahrad , 1985). Sbíрка p írodních pigment , vznikající od roku 1979, nabývá povahy samostatného um leckého díla; jednotlivé vzorky, dopln né pesnými místními a asovými údaji, m žeme chápat jako nejelementárn jší odkaz k ur ité p írodní situaci, jako její reflexi. Rozm rné frotáže skalních st n jsou záznamem kamenného reliéfu a zároveň prost edkem sejmutí p írodních barev v jejich p vodním rozložení, z frotáže se stává "obraz skály". Jestliže totéž místo zaznamenává autor také na fotografii, m žeme konfrontovat dva zp soby vid ní, dva možné zp soby, jak zachytit prom nlivé. To je jist p edevším výpov o p írodní situaci, ale je to také výpov o specifických možnostech a charakteristikách obou zvolených médií. Autor sám n kdy kreslí p írodními barvivy na míst , kde je nalezl - zd raz uje tak t eba tvar skalní pukliny nebo navazuje na již existující barevný akcent, vzniklý bez lidské pomoci. P írodní a lidské se tak vzájemn propojuje, vzniká *nová* jednota, která nám op t dovoluje zamýšlet se nad povahou lidského a p írodního, nad jejich vzájemnými vztahy. Zase se nám vybavují návaznosti na prvotní tvo ivá lidská gesta, na první aktivní kontakty paleolitických lovc s prost edím, v n mž žili, které byly asi po átkem výtvarné kultury lidstva. Miloš Šejn sm - uje ve svých zkoumáních p írodního k tomu nejzákladn jšímu - a tak se jeho tvorba stále více stává z reflexe p írody reflexí vztahu p írody a lov ka. Nikoliv náhodou se repertoár jeho fotografií postupn roz ší oval o snímky nejjednodušších zásah v p írod , a to nejen p írodních, ale i um lých, lidských. Jsou to t eba stopy koroze kamene, ale také stopy živo ich a zá ezy, vrypy i znaky. vytvo ené lo - v kem.

Knih, tento nejvýznamn jší nositel informací v d jinách lidské kultury, má v um lčov tvorb stále závažn jší místo a zdá se, že v posledních letech je pro n j již stejn d ležitá jako fotografie. Tradi ní podobu knihy zachovává, ale slouží mu k novému poselství, bezprost edn spatěvanému s jeho ostatními pracemi. Z ady monotematických kreseb vznikaly knihy (Rokle I-VI, 1981); dovolující divákovi sledovat prom ny jediného motivu, r zné možnosti jeho vnímání, z akcí (Kamenem o kámen, 1982) vznikaly sekvence r zných záznam , bezprost edn tlumo ící hmatové a gestické charakteristiky

probíhající inosti, z putování vznikají knihy, v nichž se kresebné a textové záznamy volně prolínají. přírodní pigmenty nikdy bezprostředně evokují přírodní situaci. jindy jsou transponovány do prstových dotek, v nichž se spojuje odkaz k výchozímu místu nálezů barviva s novým, utvářejícím autorským gestem. jehož cílem již není popisovat, ale vytvářet novou jednotu mezi dvěma místy i časovými okamžiky.

Miloš Šejn je umělec vzácné citlivosti, který dokáže reflektovat aktuální vztah člověka a přírody zaujat, ale nesentimentálně. s v domě souvislostí. Autorovy praktiky předjímal metody i záměry konceptového umění. ale nikdy se s ním zcela neztotožnil. Jeho tvorba má blízko k dílům těchto osamocených autorů, kteří n jakým způsobem lidské vnímání přírody aktualizují, a už v podobě vizualizace putování (Karel Adamus, Jaroslav Andl), fotografického i textového odkazu, v jediné sekvenci evokujícího něco podstatného z prožitku krajiny (Hamish Fulton) nebo bezprostředním sběrem přírodních materiálů a jejich předvedením divákovi jako určité významové i vizuální kvality (Wolfgang Laib) i navozováním vztahu k prvobytným kulturám a jejich rituálům (Barbara a Michael Leisgenovi). Mezi tvůrci tohoto zaměření zaujme rozpětí Šejnových aktivit, ale především náležitost jeho poselství.

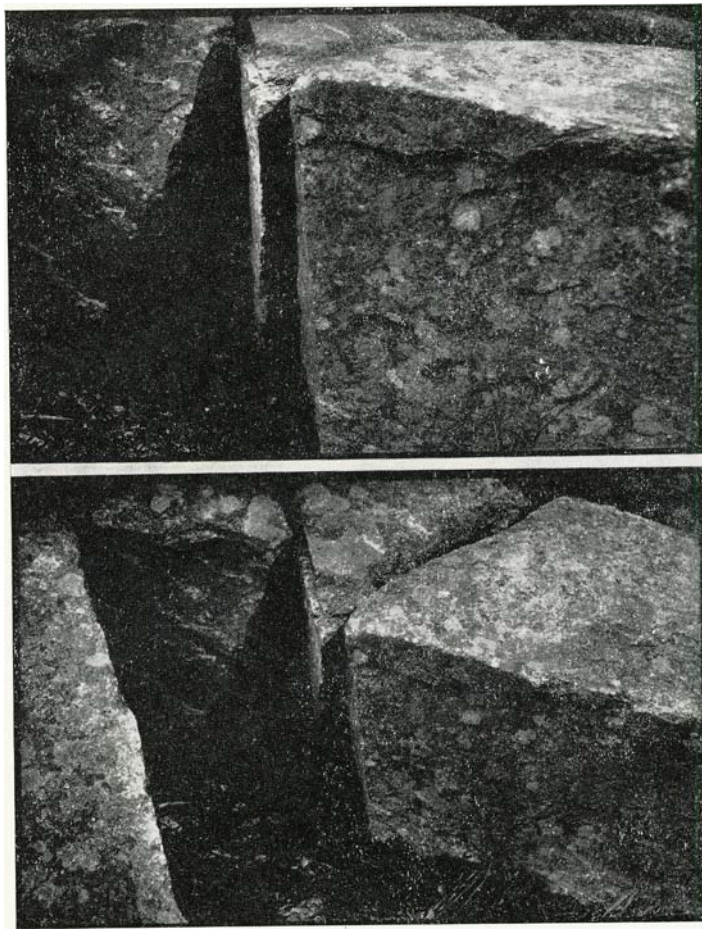
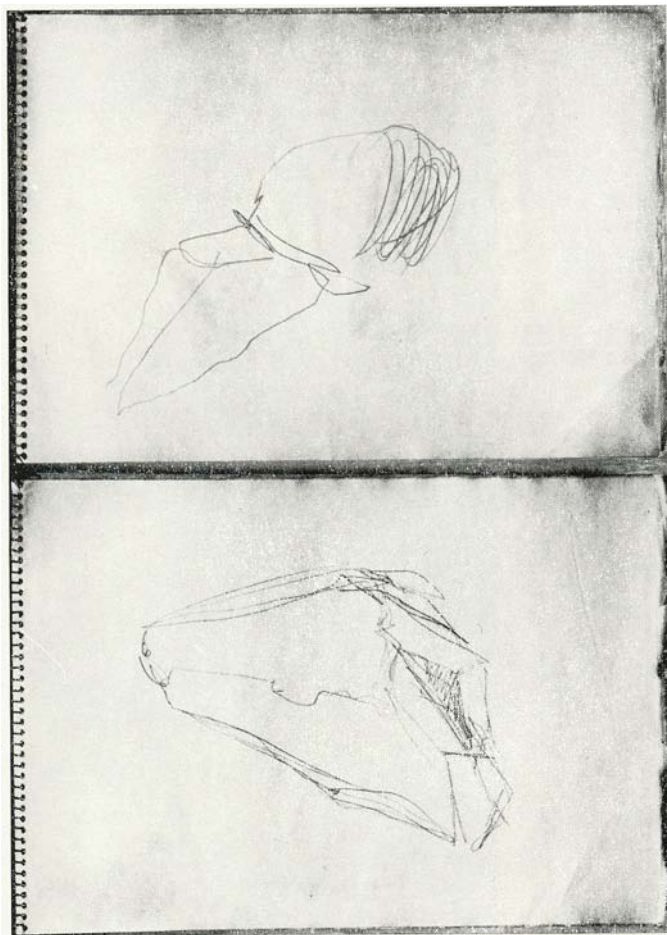
Jiří Valoch

Balvany, Prachovskýrni skalami, podzim 1974
skicá

Rozpukaná skála, Mumlavským dolem, léto 1976

18. srpna

jeskyn u hráze, p ed vchodem ještě skalní brána
nov jší rytina

vrypy - nejjednodušší záznam
n kde pak p echázejí v otesávání
struktura tesání

vlevo se otevírá pohled
do travnaté odbo ky ka onu
lávka

irá voda a la kušník
trs áblík v proti sv tle
tendence ke kruhu
obílený k iž

vlevo výv rová jeskyn
v okn kresba uhlem, využívající
p irozeného tvaru skály
naprosto tiše plynoucí voda ve žlábků na dn
jeskyn

nad vchodem vyryta jediná vertikální árka
místa dále prosté archaické záseky

i na prot jší st n
pramenisko, detail bled zelených
k ehkých rostlin

údolí sm rem k V žáku
bažina

struktury rostlin táhnoucí se po hladin
u konce vpravo nádherný úzký ka on
se zelenými st nami

nad V žickým rybníkem
zapadající slunce, klid
celé údolí mizí v b lavé mlze

v kruhu mlhy na louce
nade mnou m síc
ohn

temnou roklí vzh ru
vpravo voda

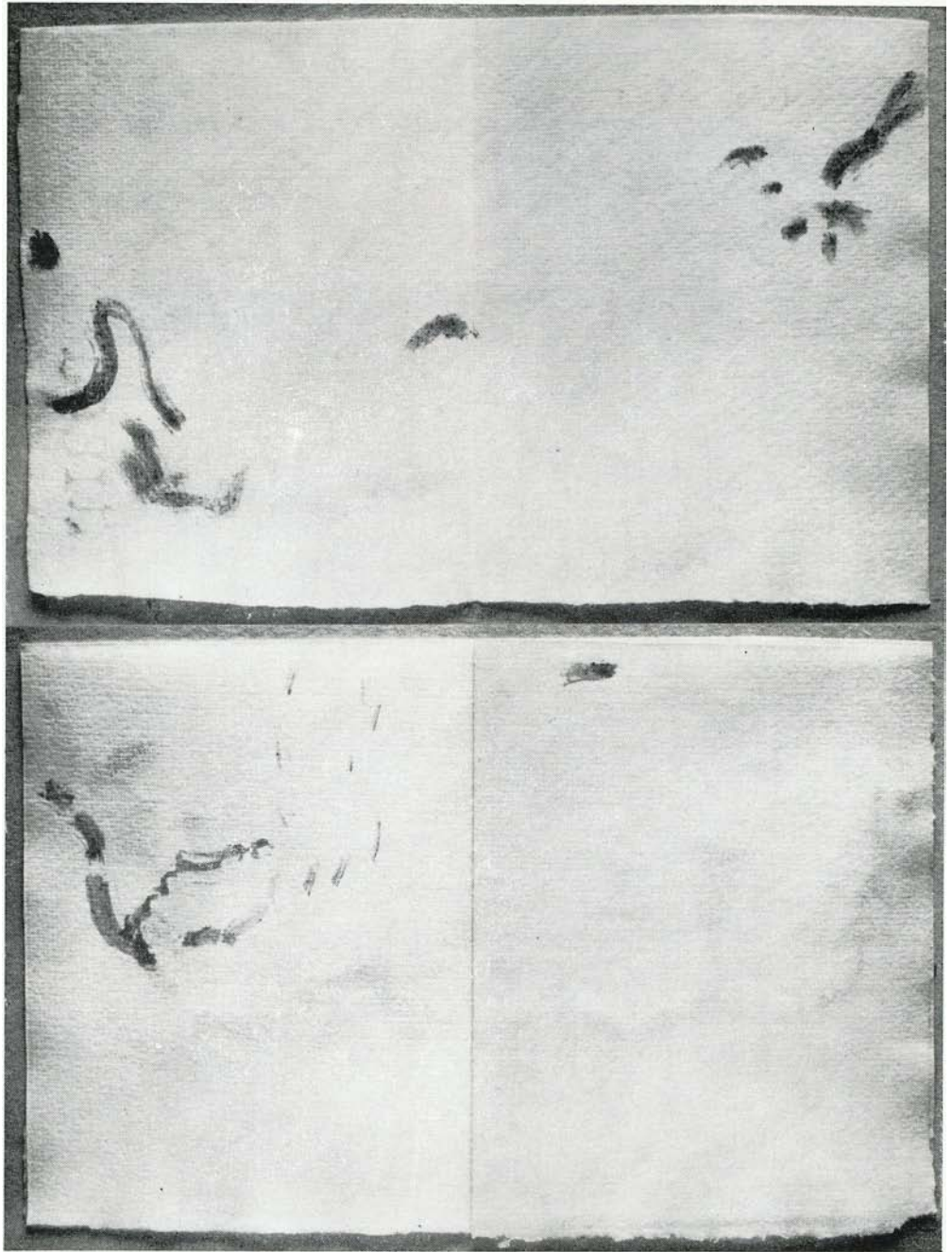
20. srpna

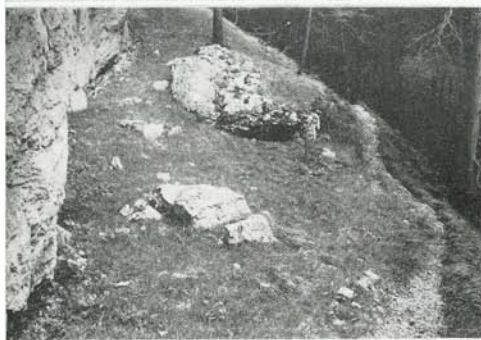
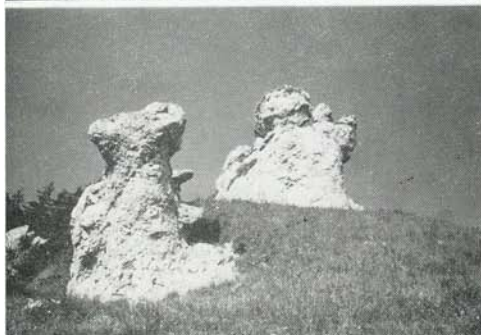
V žický rybník
dva snímky zelené rokle
stanovišt posunuto mírn vlevo vzh ru
t i snímky pís itých e in na dn potoka
v bažínách
posuny sv tla

na st n p irozená kresba
vpravo úžasn rozpadavé skály
u vchodu rytý zá ez

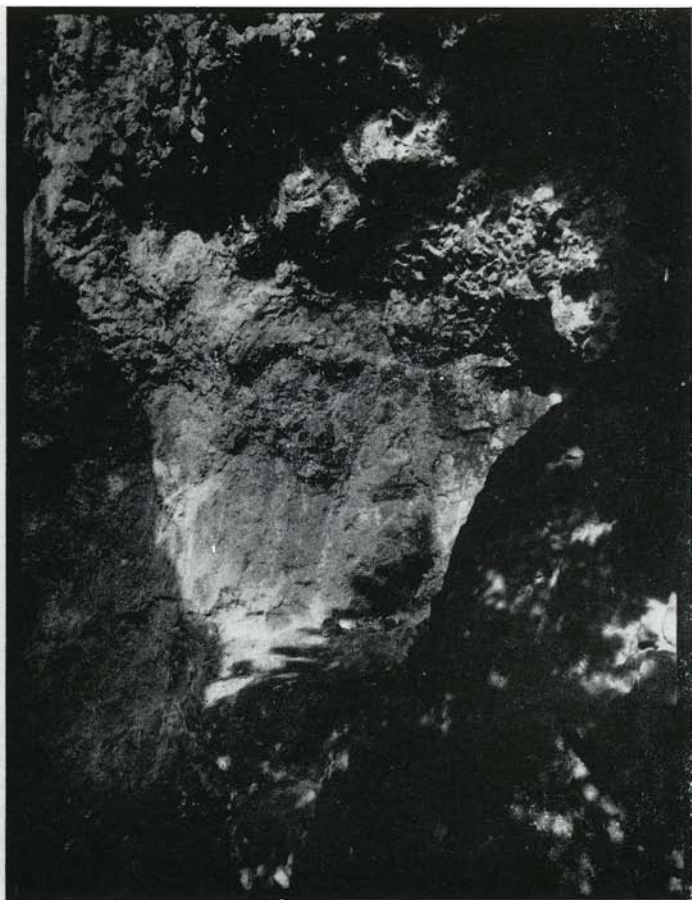
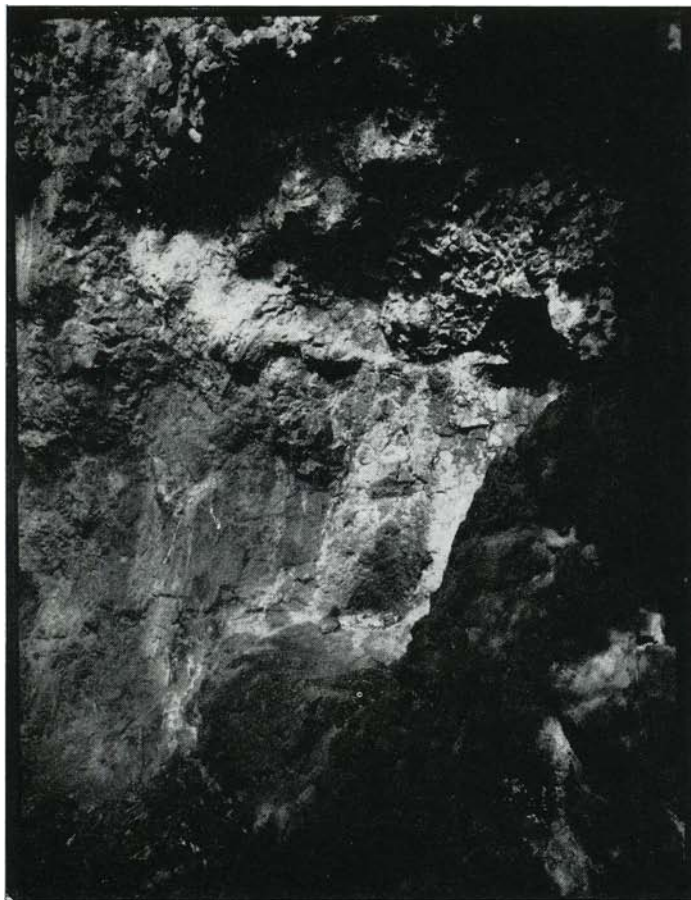
výkv ty železitého barviva
u výv rové jeskyn vlevo n kolik
otisk ruky a linie

Javo im potokem 9. 7. 1985, autorská kniha
prstové kresby červenými lístky š ovíku, utrženými cestou

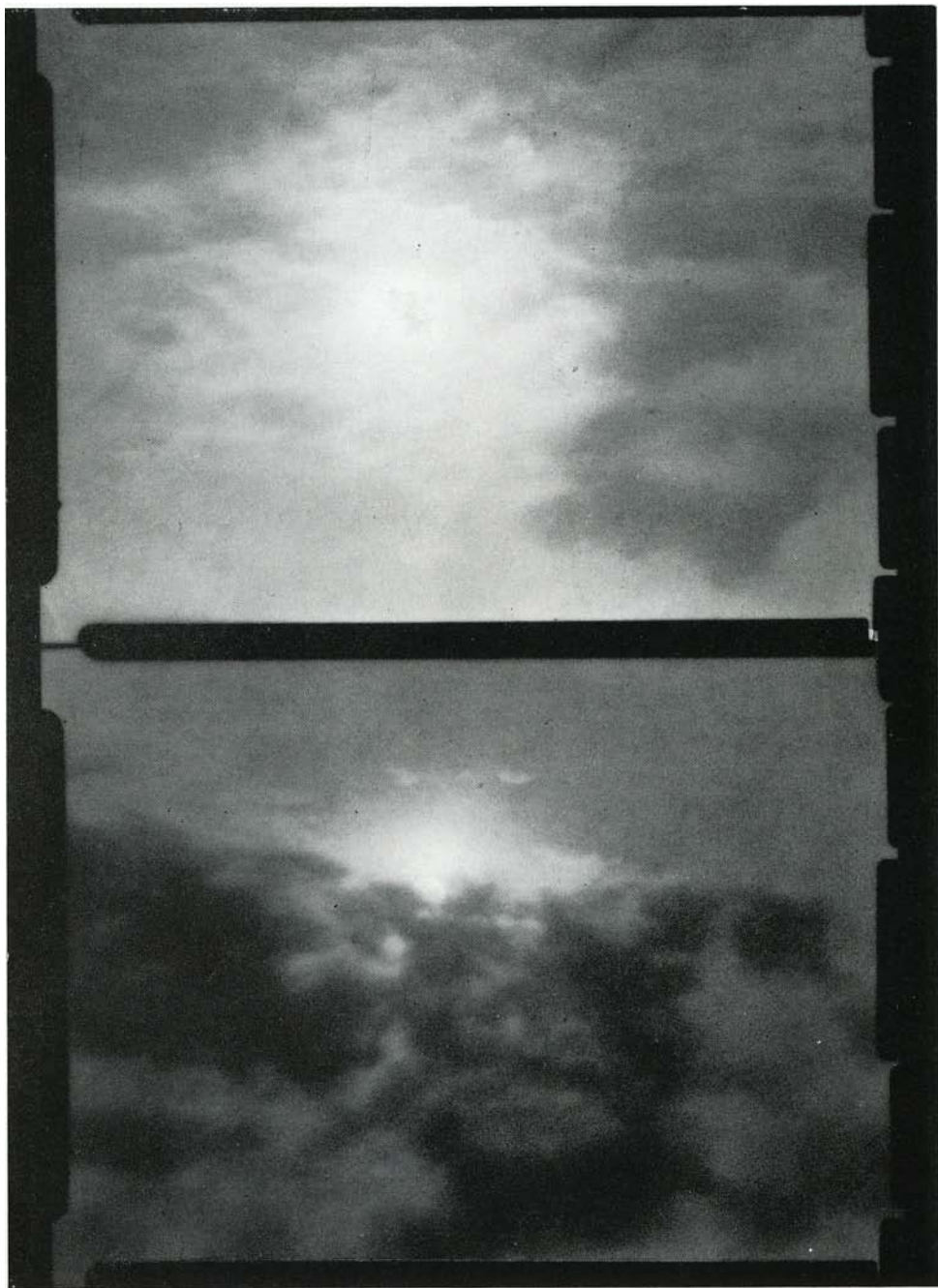

Nové Slunce 26. 12. 1983

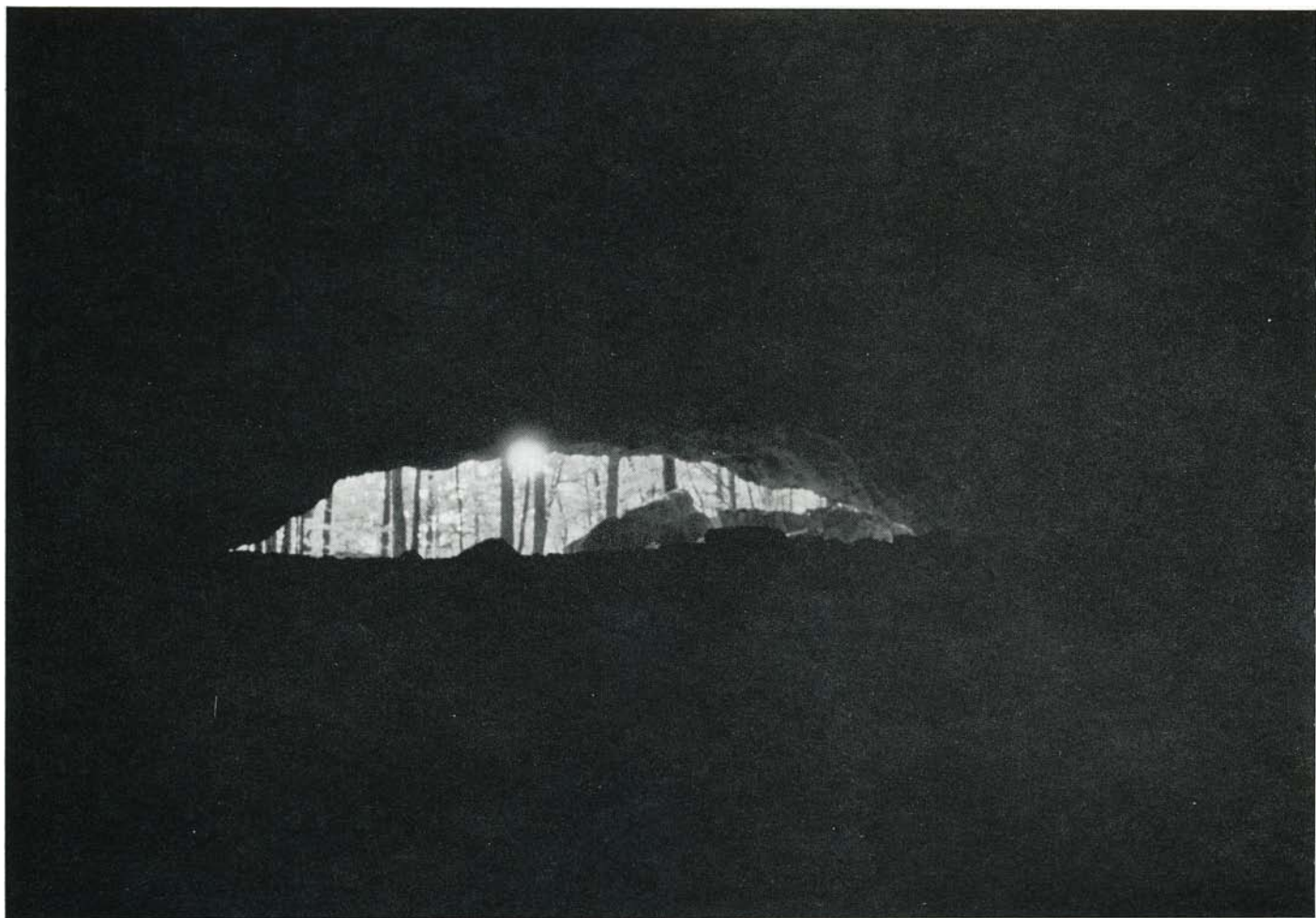

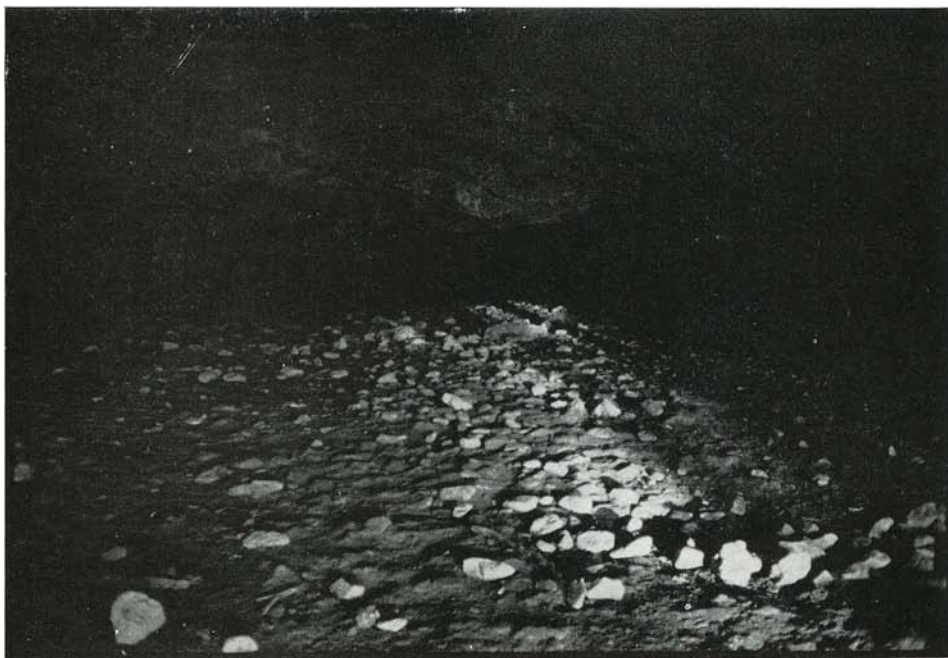
Zebín a M síc / No ní obloha s M sícem mezi Jupiterem a Arktu rem
v pr hledu z lomu na Zebín 2. 6. 1982

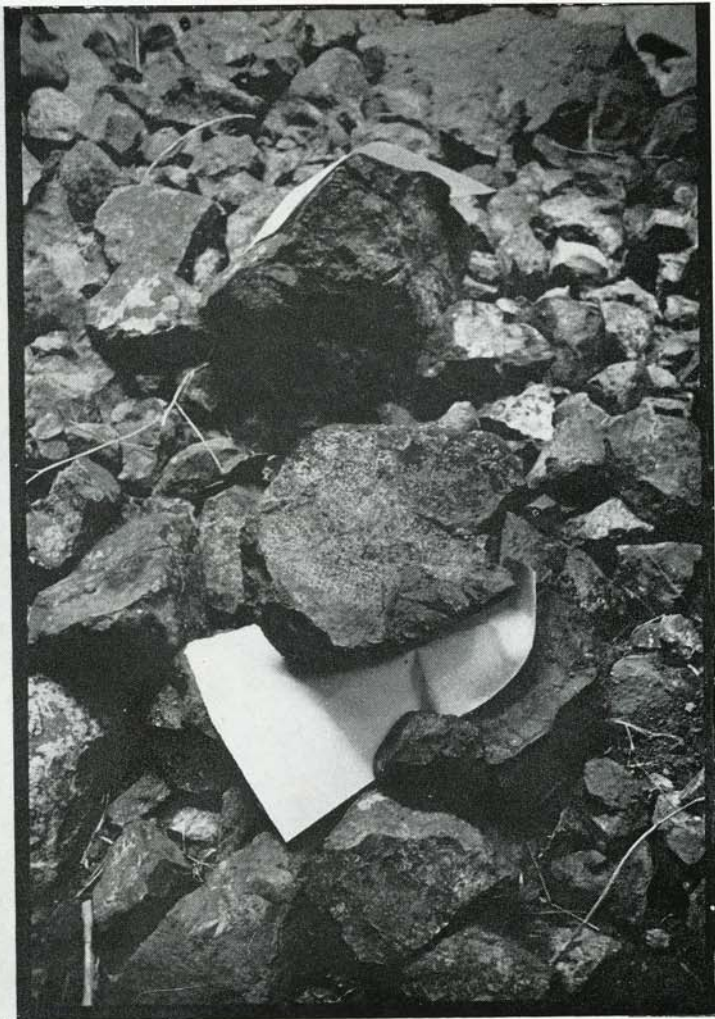
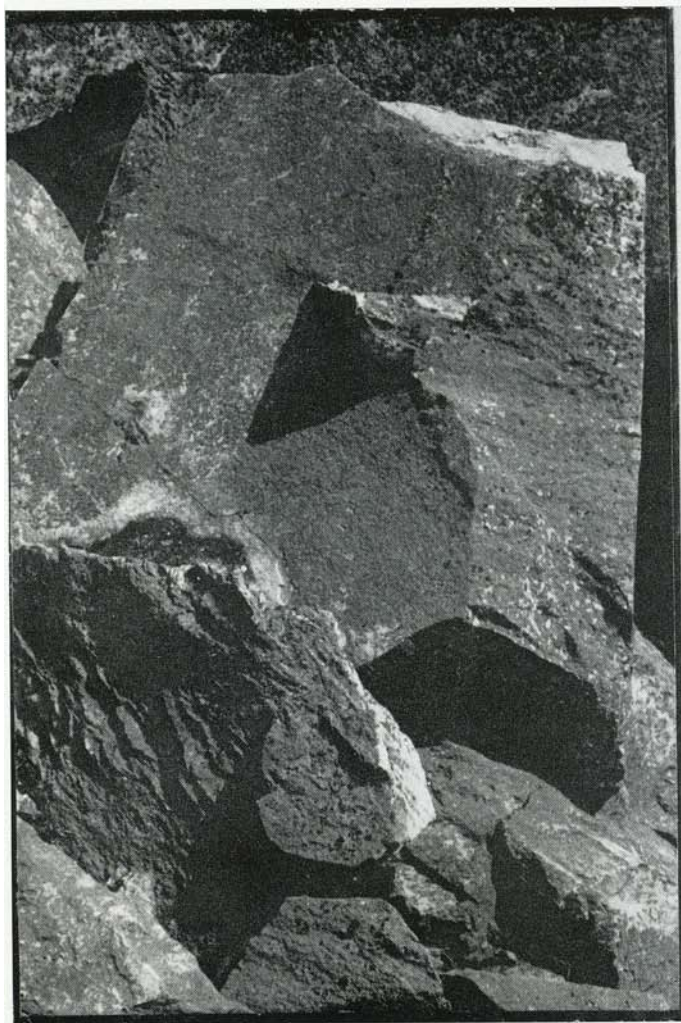

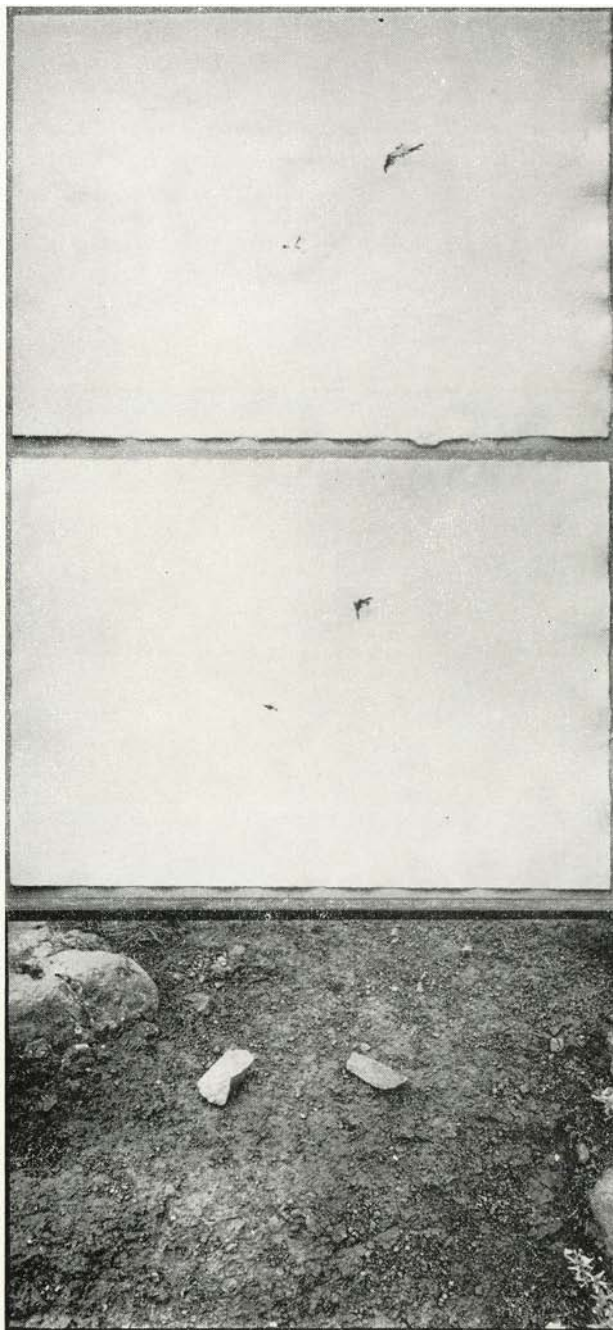
Zapadající Slunce / Jeskyně Mažarná
Velká Fatra 9. 7. 1983

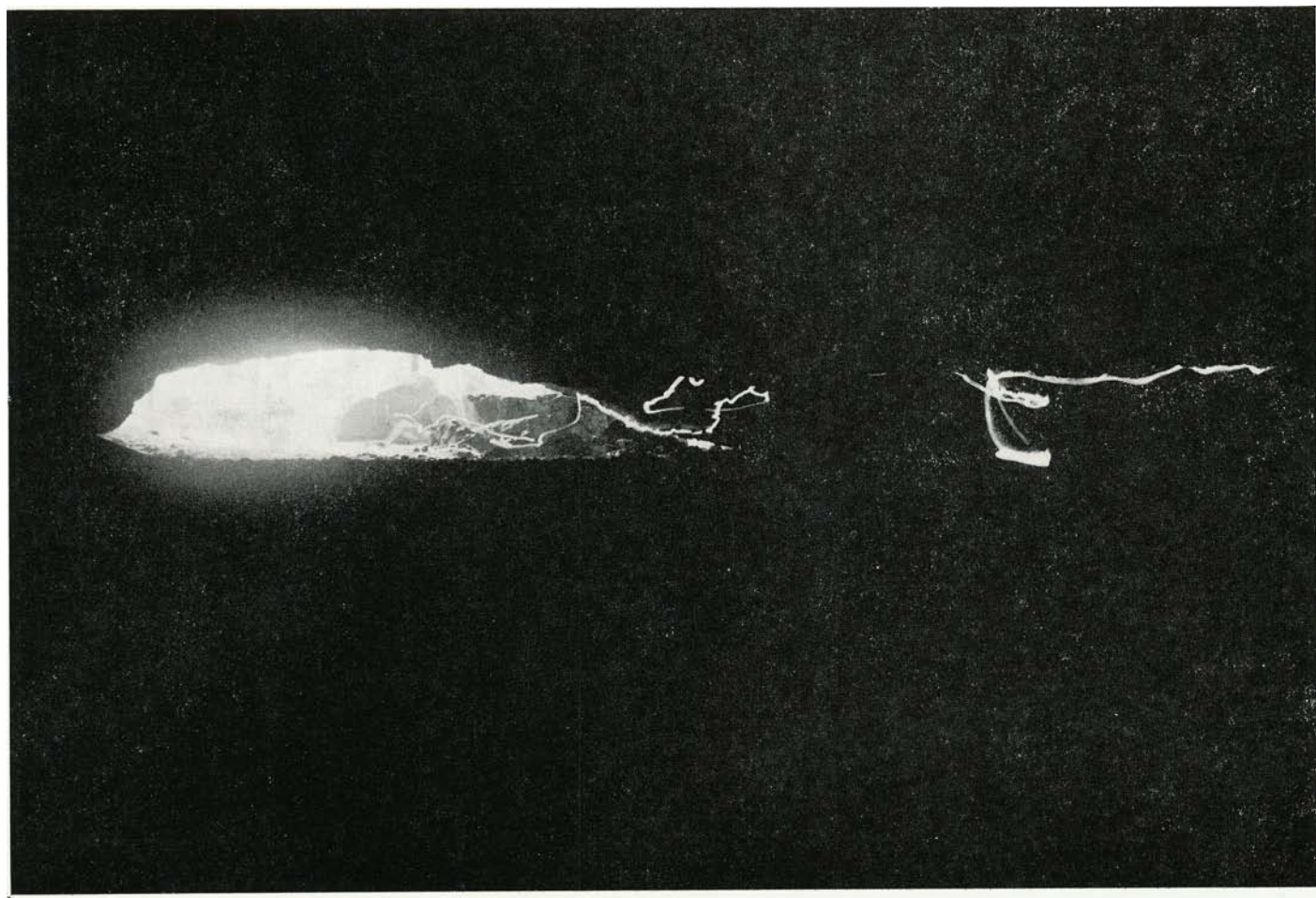

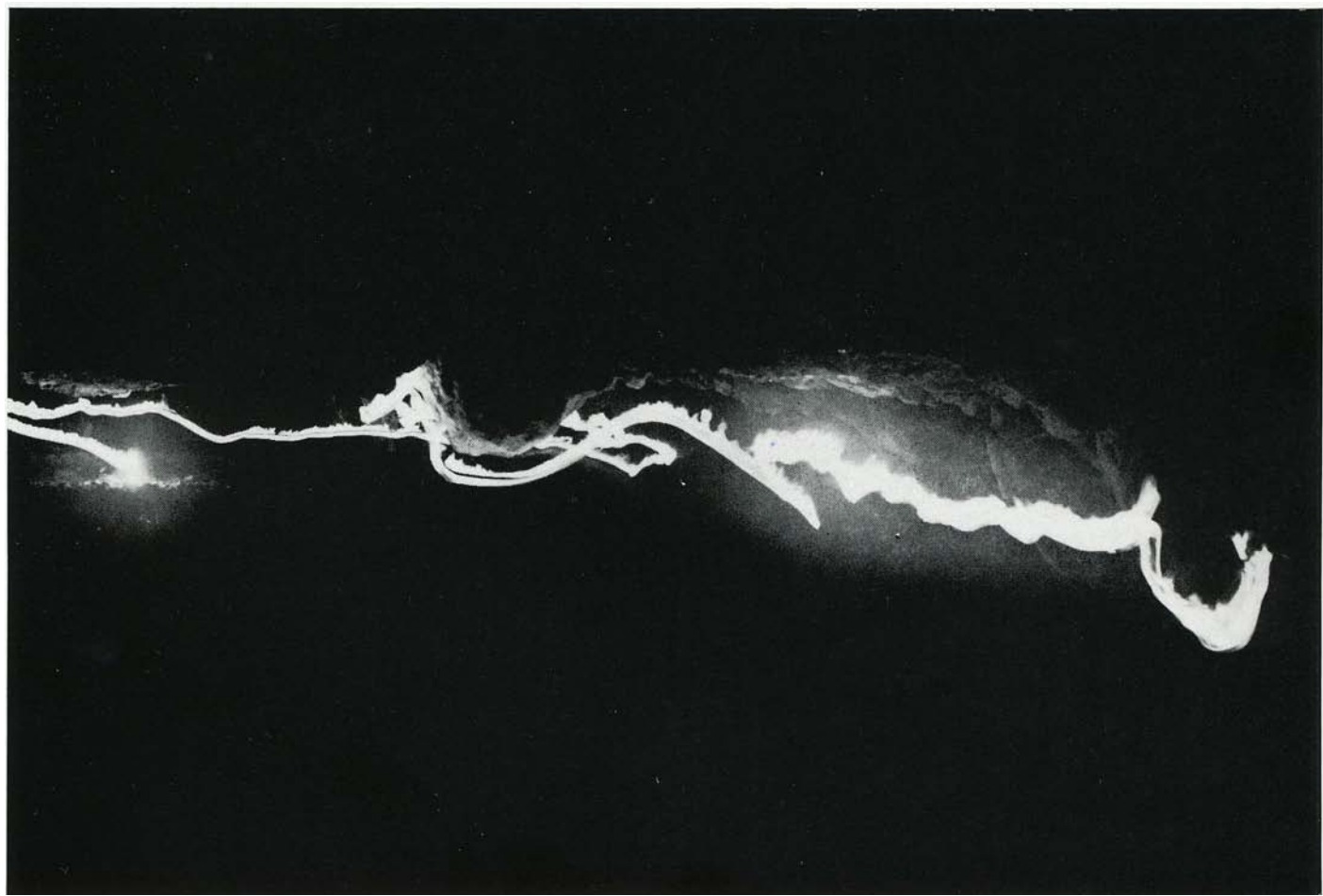
Nalezený kámen odmučující asfalt / Bílá skála v Krkonoších, 1974
Kamenem o kámen / Zebín 4. 6. 1983

Mažará / Vymezení prostoru ohn m
Velká Fatra 10.7.1982

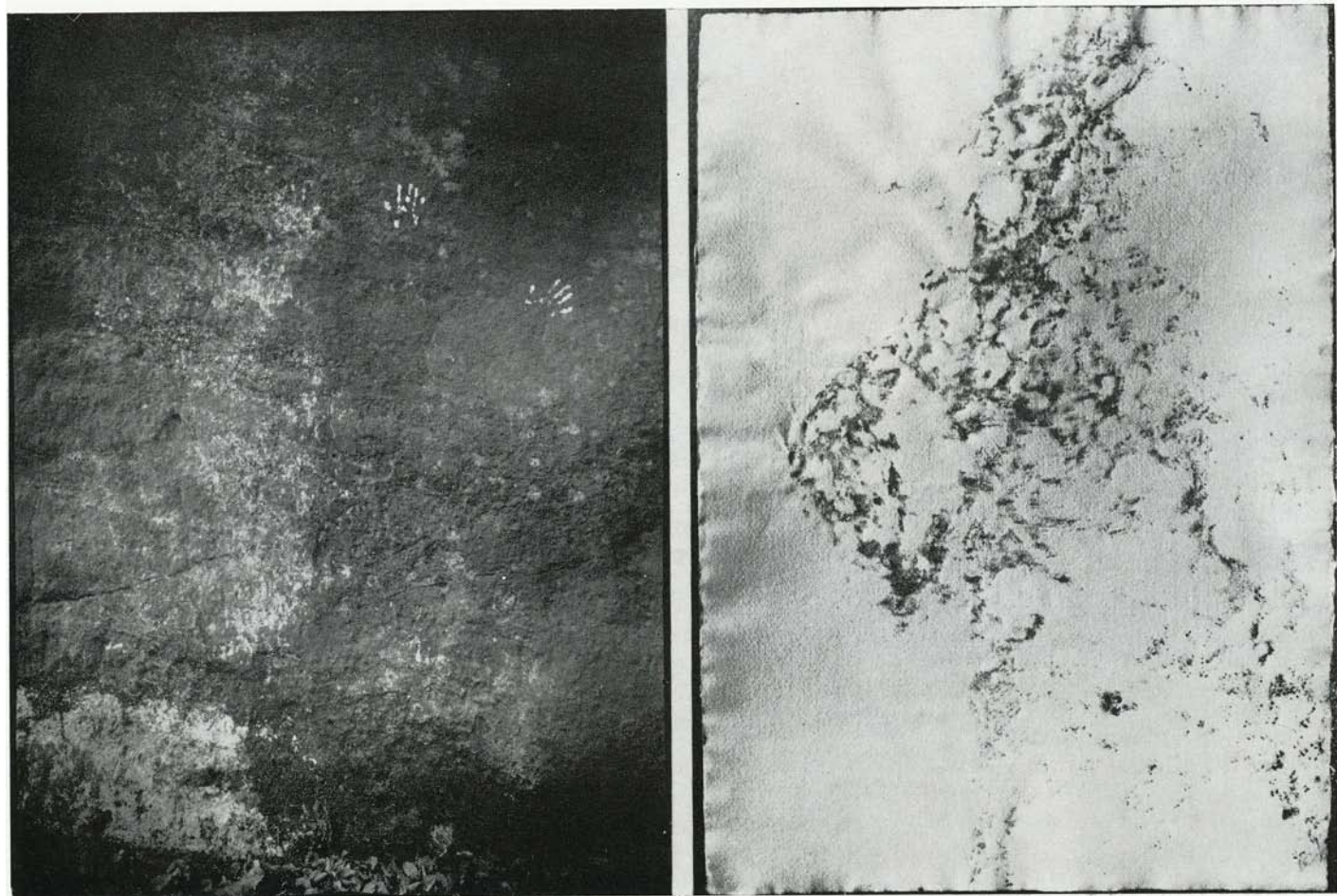

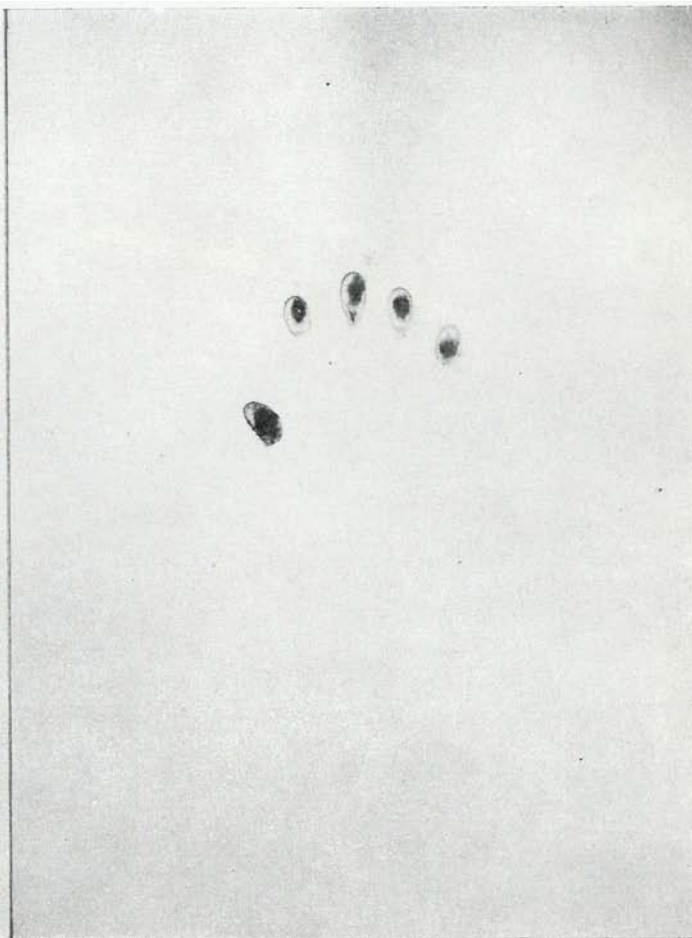
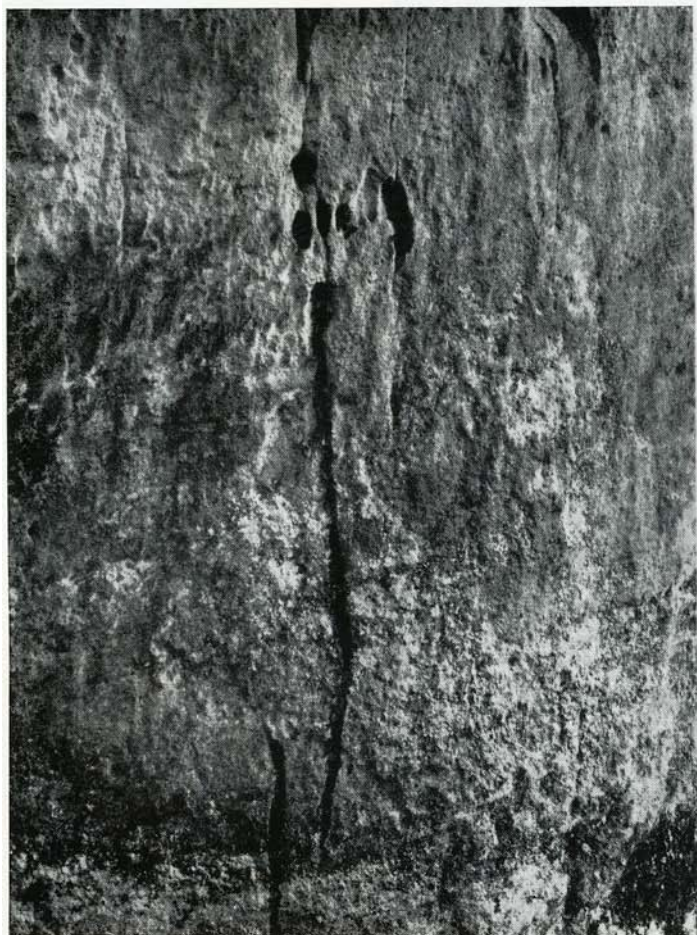
Skála a t lo 28.5. 1983

stav dotek po jednom roce

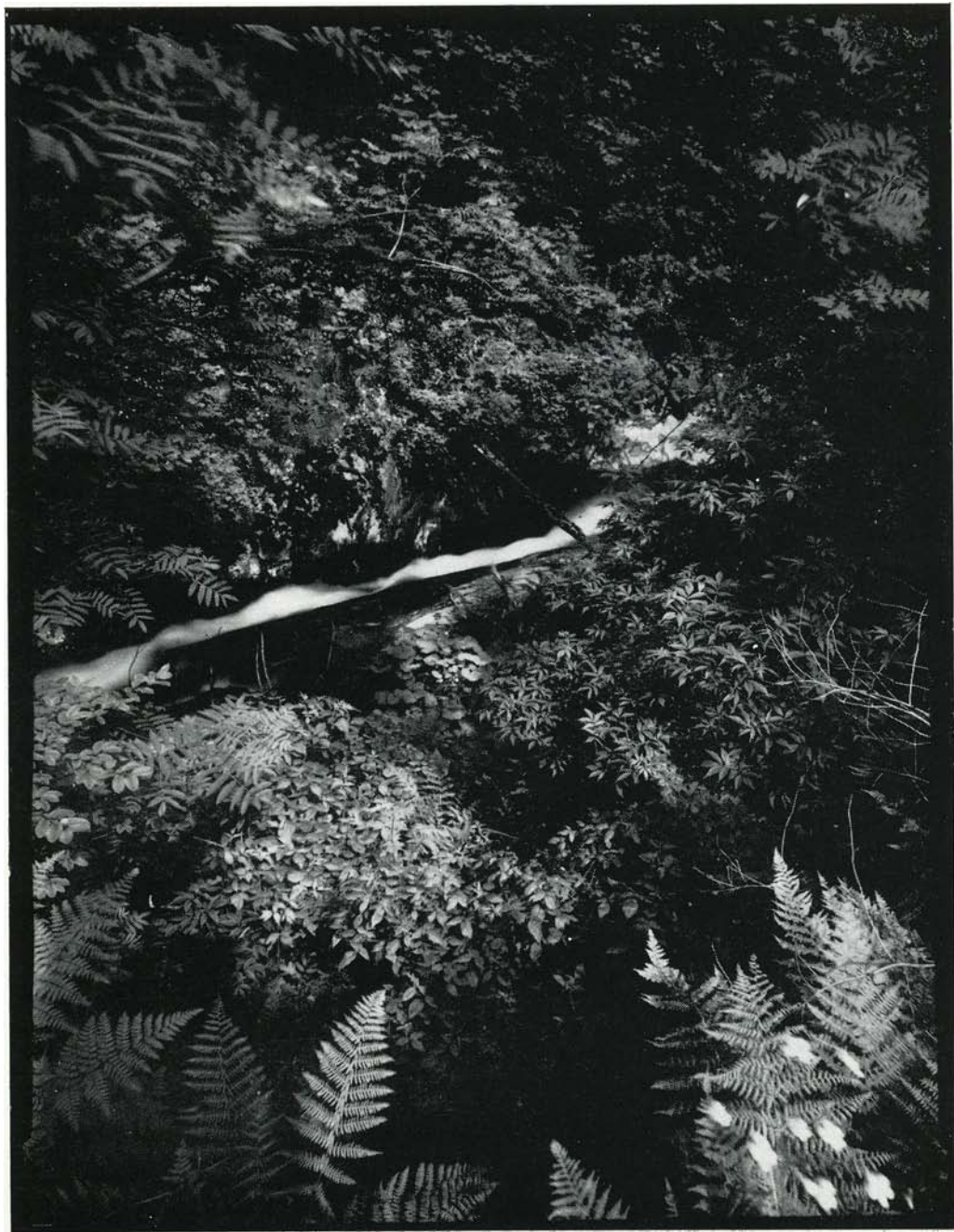
Otisk skalní st ny po dešti, Velká Fatra 16. 7. 1982

Doteky / zbarvení p irozené skalní trhliny železitým pigmentem
z erveného pramene p i úpatí st ny, V žické údolí 2. 10. 1983
- dotek barvivem z téhož místa, 30. 6. 1985

Javo í potok / Znaky
Krkonosé 13. 7. 1985

f.

- 1* Dva pohledy no zapadající slunce, 1962
neg. 6X6, kontakty
- 2 Krkonoše, cesty 1960-1964
výb r ze souboru, neg. 6X6, kontakty
- 3 Tídení cesta od Bezd za p es Milešovku na íp, léto 1967
výb r ze souboru, neg. 24X36, zv tšeniny
- 4 Studie p írodních spole enství, 1967-1969
(hejna pták , pta í kolonie, vodní asy, kv ty a tráva)
výb r ze souboru, neg. 24X36, zv tšeniny
- 5 M síc a oblak, 1969
sekvence 4 záb r v rychlém sledu, neg. 24X36, zv tšeniny
- 6 Cesta na Tabulovou horu 3. 5. 1969
5 fotografií ze souboru P es Pavlovské kopce od Svaté hory
po D vín, neg. 24X36, zv tšeniny, text
- 7 T i dny v bažinách Dyje mezi Pouzd any, Strachotínem a
Novými Mlýny, 1.6.,29.6., 12.7. 1969
výb r ze souboru, neg. 24X36, zv tšeniny, texty
- 8 Skalní obydlí v záv ru cesty z Turnova p es Kav iny na
Kozlov, Hruboskalská vrchovino, léto 1971
4 fotografie, neg. 24X36, zv tšeniny
- 9 Procházení lužním lesem u Prost edního mlýna v údolí
mezi Železníci o Ji ínem, jaro 1972
sekvence 12 záb r , studie k filmu, . dia 24X36, zv tšeniny
- 10 Strukturální studie, 1973-1976
(lišejníky, trávy, kv ty, kameny, plynoucí voda, oblaka, tající
sníh)
výb r ze souboru, neg. 24X36, zv tšeniny
- 11 Procházení korytem Mumlavy od vodopád k soutoku Malé a
Velké Mumlavy, léto 1974
výb r ze souboru, neg. 24X36, zv tšeniny; diptych, neg.
36X24, zv tšeniny
- 12 P l dne ve skalním bludišti mezi Bukovinou a Dra í roklí
v Prachovských skalách, asné léto 1974
sekvence 5 záb r , neg. 36X24, zv tšeniny
- 13 Mužské kameny, 1976
morfolog ická studie
sekvence 12 záb r , neg. 24X36, zv tšeniny
- 14* Rozpukaná skála, 1976
diptych, neg. 24X36, zv tšeniny
- 15* Prom ny vodopádu Mumlavy, 1976
sekvence 3 záb r , neg. 24X36, zv tšeniny
- 16 Javorovým dolem, Prachovské skály, kv ten 1977
dvojitý diptych, kontakty 9X6
- 17 V tev, Javorovým dolem, 1977
tríptych, kontakty 9X6
- 18 Zk ížené klacky, 1977
diptych, neg. 24X36, zv tšeniny
- 19 Ty i pohledy p i procházení lomem na Zebín , konec zimy
1979
sekvence 4 záb r , kontakty 15X10
- 20 Sledování slune ního paprsku v pr hledu mezi balvany /
ertova ruka - Hruboskalská vrchovino, 1979-1984
únor 1979, výb r ze souboru, bar. dia 36X24, . zv tšeniny,
morfolog ické studie; 21. 2. 1982, sekvence 5 záb r , kontakty
15X10; 17. 4. 1983, sekvence 6 záb r , kontakty 18X13;
27. 5. 1984, sekvence 4 záb r , kontakty 24X18; kresebné
záznamy a texty
- 21 Dva pr hledy mezi balvany - krok dop edu a ukro ení do
strany, Javorový d l 26. 10. 1980
diptych, kontakty 10X15
- 22 Císa skou chodbou / N kolik zastavení ve vstupním prostoru
rokle v Prachovských skalách 25. 5. 1982
sekvence 6 záb r , kontakty 18X13
- 23 Slunce postupující po skalní st n / Javorový d l 15. 5. 1982
sekvence 6 záb r , kontakty 18X13
- 24* Zebín o M síc / No ní obloha s M sícem mezi Jupiterem a
Arkturem v pr hledu z lomu no Zebín 2. 6. 1982
sekvence 4 záb r , kontakty 18X 13, text
- 25 M síc 24. a 25. 12. 1982
20.30.-22.15; 22.00-23.05
diptych, neg. 9X6, zv tšeniny
- 26 Pozoruji souhv zdí Orion, 25. 12. 1982
23.10-23.50, po chvíli se obloho zcela pokryla mraky
neg. 9X6, zv tšenina
- 27 Zebín o Slunce 11. 4. 1983
sekvence 6 záb r , kontakty 18X 13
- 28* Slunce 26. 12. 1983, 6.5. 1984, 30. 5. 1984
tríptychy, kontakty 9X12, 13X18, 18X24
- 29* Cesto na horu Tlstou, Velká Fatro 15. 7. 1983
výb r Ž souboru, neg. 24X36, zv tšeniny, kontakty 13X18,
18X24, kresebné záznamy a texty
- 30* V žickým údolím 18. o 20. 8. 1983
výb r ze souboru, kontakty 13X18, 24X18, kresebné
záznamy a texty

- 31 Ohn / Cesta 30. 4. 1983
výběr ze souboru, neg. 24X36,6X9, zv. tšeniny; textový záznam J. K. Eliš
- 32* Zapadající Slunce / Jeskyně Mažární, Velká Fatra 9. 7. 1983
výběr ze souboru, neg. 24X36, zv. tšeniny, kontakty 18X24, kresebné a textové záznamy
- 33 Putování po kameni 6.9.-9. 9. 1983
valoun šedého dolomitu, nalezený 2. 7. 1980 ve dvoumetrovém výkopu dna údolí Blatnického potoka ve Velké Fatě, dřívková komora
4 paralelní záběry, kontakty 40X30
- 34 Dva výstupy na Bílou skálu v Krkonoších 28. 8. a 22. 9. 1984
5 záběr, kontakty 18X24, texty
- 35* Postupující slunce a stín, Zebín 20. 5. 1984
sekvence 3 záběr, kontakty 24X18
- 36 Záznamy, 1983-1985
Samovolná kresba pohybem v tme borovice lesní
Stopy pohybu larev Myrmeleon
Stopy pohybu lenavců a drobných savců
Zásahy v pískovci, relikt lidské innosti
Klacky a kámen, relikt lidské innosti
soubor fotografií, neg. 24X36,6X9, zv. tšeniny, kontakty 24X18
- 37 Sv. tlušky / Noc ve V. žickém údolí 18. 7. 1985
3 paralelní záznamy, 6 kontakt 18X13, text
- 38* Javořím potokem / Znaky, Krkonoše 9.-13. 7. 1985
výběr ze souboru kontaktů 24X18, textové a kresebné záznamy
- 39 ertova ruka / Hrubá skála, 1985-1986
krajina, slunce a hvězdy z plošiny neolitického sídliště, 31. 5. .. 6. 6., 19. 6. 1985
výběr ze souboru, neg. 24X36, zv. tšeniny, kontakty 18X24, textové a kresebné záznamy
- 40 Vymezení zorného pole, 1968
fotografie, 9,2X14, kresba žlutou pastelkou
- 41* Oheň a voda / projekt akce v propasti, 1972
kresba tužkou, 21,4X20,4, text; dokumentace prostředí
Dračí rokle v Prachovských skalách, 1985, diptych, neg. 18X13, zv. tšeniny
- 42 Plamen - vodní sloup, 1973
struktúže, 9 fotografických papírů, 11X12
- 43* Nalezený kámen odměující čas, 1974
balvan seritického k emence ze svahu Bílé skály v Krkonoších, fotografie, neg. 36X24, zv. tšenina
- 44 Slunce a Oheň, 1976
projekt v krajině, kresba tužkou, 21X14,7; fotografická studie - Odraz / Dvojitě slunce, 1983, neg. 36X24, zv. tšenina
- 45 Instalace / Skála, 1978
výběr ze souboru projektů v krajině, ryté kresby, akvarel, pr. myslivé pohlednice, 14,8X10,2
- 46 Fotografie obrazu a skalních stěn při práci v roklích 1.9. 1979
výběr ze souboru, neg. 36X24, zv. tšeniny
- 47 Rokle 26. 5. 1979
sestupování skalní pr. roviny s kamerou na oku, filmová studie, bar. S8, jediná celistvá sekvence cca 1,5 min.; série . zv. tšenin
- 48 Kámen přenesený na skálu, 1979
pískovcová aeroxysta nalezená v písku údolí pod masív-m ertovy ruky a položená na výstupek jeho JZ st. n y, Hruboskalská vrchovina
bar. díla 36X24, . zv. tšenina
- 49 Vztyčený balvan, 1979
složené kameny ze svahu Bílé skály v Krkonoších, neg. 6X6, zv. tšenina
- 50 Nalezené kameny, 1979
zv. tralé kammgranitové balvany ve svahu Vysokého Kola v Krkonoších, 2 záběry, neg: 24X36, zv. tšeniny
- 51 Vymezení / Kameny, 1981
kresba b. lobou, pr. myslivá pohlednice, 14,8X10,2
- 52 Vymezení / Rokle 15. 2. 1982
fotografie rytiny na skleněné tabuli a skalních stěn v Prachovských skalách
výběr ze souboru, neg. 9X6, zv. tšeniny
- 53 Jeskyně Kladivo / Vymezení prostoru ohně 2. 7. 1982
záznam kresby plamenem a tvar jeskyně v 6 paralelních expozicích, sekvence 12 záběr, neg. 13X18, 6X9, zv. tšeniny, kresebné a textové záznamy, účast na realizaci J. K. Eliš
- 54 Umělý blesk / Vymezení prostoru jeskyně Kladivo 24. 7. 1982
výběr ze série 8 paralelních záběr, neg. 6X9, 24X36, zv. tšeniny
- 55* Mažární / Vymezení prostoru ohně, Velká Fatra 10. 7. 1982
záznam kresby plamenem a tvar jeskyně ve 30 expozicích sekvence 30 záběr, . a bar. neg. 6X9, zv. tšeniny, kresebné a textové záznamy
- 56 Zebín / Vymezení prostoru ohně ve tvarech ve erního v trů, 1982-1985
záznam pohybu a hoření pruh papíru; 30. 12. 1982 (spoluúčast na záznamu realizace J. K. Eliš), 31. 12. 1983, 21. 1. 1984, 31. 12. 1985; výběr ze souboru záběr, neg. 36X24, 18X13, 24X18, zv. tšeniny a kontakty, textové a kresebné záznamy

II

- 57 Papír a skála, Zebín 29. 6..1982-7.2.1983
16 m dlouhý pruh papíru ležící 7 m síc na dn lomu, výb r ze souboru fotografií, neg. 36X24, 9X6, zv tšeniny, textové a kresebné záznamy
- 58 Padající Slunce 23. 6. 1983
plamen, mé t lo, slunce pod horizontem, m síc, jasná hv zda, skály Zebína
výb r ze souboru fotografií, neg. 6X9, 13X18, zv tšeniny; ú ast na záznamu realizace J. K. eliš, neg. 24X36, zv tšeniny
- 59* Skála a t lo 26. 5. 1983
výb r ze souboru fotografií, neg. 36X24, 9X6, zv tšeniny, text
- 60 Znaky, 13.8. 1983
zabarvení vystupujících skalních žeber doteky kaolinovou hlínkou, zelené p evisy rokly nad Rohlinami v Betlémských skalách
soubor 4 fotografií, kontakty 24X18, textový a kresebný záznam
- 61 Skála, 1983-1984
zásahy do fotografií ízenou d tskou kresbou
výb r ze souboru (v k 5 let), kontakty 18X13, 24X18, akvarel, kvaš, textové záznamy
- 62 Znaky / Zebín 15.5. 1985
kresby plamenem pod p evisem edi ového lomu
sekvence 6 záb r , kontakty 18X13
- 63 Vidím hv zdy / Zebín 1986
výb r ze souboru, kontakty 18X13, textový záznam
- III
- 64 Strukturální, sv tlostní a barevné studie, 1973-1976
morfologie p írodních individualit, kresby tužkou a perem, akvarel, pastel, koláž, papír, r zné formáty, výb r ze souboru
- 65 Nalezený kámen, 1974
ohlazená dr za nar žov lého k emene z horní ásti toku Mumlavy, délka 18
- 66* Prachovskými skalami, podzim 1974
kresby tužkou, výb r ze souboru, skicá 21X29,5
- 67 Javo ím dolem, 1979
série 4 kreseb, tužka, 29,5X21
- 68 Nalezené pigmenty 1979-1985
výb r ze souboru: železité vrstvy vystupující ze dna potoka v bo ní roklí Plakáneckého údolí, jaro 1979; ervený pigment z pís íté hlíny v b eh u cesty mezi Drábovnou a Kozákovem, nalezený 31. 7. 1983; zlatová slída nalezená v hlín cesty podél Javo ího potoka v Krkonoších 11. 7. 1985
- 69 Cesta po h ebenech centrálních Krkonoš 3.-7. 8. 1980
kresby tužkou, výb r ze souboru, skicá 21X29,5
- 70 Velká Fatra
kresby z cesty 5.-18. ervna 1981
ol vko, výb r ze souboru 360 list , 29,5X21, autorská kniha
- 71 Rokle 17. 12. 1981
kresby ol vkem, 9 volných dvojlist , 29X21, autorská kniha
- 72 Zebín 20. 2. 1982 III
kresby ol vkem, 11 volných dvojlist , 29Xt21, autorská kniha
- 73 Zebín 27. 3. 1982
ryté kresby, 10 volných dvojlist) erného papíru, 32.4X24,5, autorská kniha
- 74 Císa skou chodbou 25. 5. 1982
série 10 kreseb, ol vko, 59X41,5; paralelní realizace k sekvenci 6 fotog rafí í
- 75 Ko ským dolem na horu Tlstou 9. 7. 1982
kresby ol vkem, texty, výb r ze souboru 60 list , 29,5X21
- 76 Javo ím potokem 25. 8. 1982
kresby a texty ol vkem, 120 lepených list , 29,5X21, autorská kniha
- 77* Otisky skalních st n po dešti, Velká Fatra 16. 7. '1982
série 5 list , 59X42; fotografie p evisu ve slunci 4. 7. 1983, sekvence 2 záb r , kontakty 24X18
- 78 Otisk znaku na balvanu, Javo í potok v Krkonoších 24.-27. 8. 1982
1 list papíru, 59X42; fotografie kamene, kontakt 13X18
- 79 Otisk balvanu, Zebín 28. 12. 1982
série 3 list , 59X42
- 80 Kamenem o kámen / Zebín 5. 9. 1982
15 volných dvojlist , 21X14,5, autorská kniha
- 81 Kamenem o kámen / Zebín 9. 3. 1983
6 volných dvojlist , 29,5X21, autorská kniha
- 82 Kamenem o kámen / Jeskyn Mažarná 8. 7. 1983
7 volných dvojlist , 29X21, autorská kniha
- 83* Dv ma kameny na vrcholu / Zebín 25. 5. 1983
série 7 list , 21X29,5; fotografie, neg, 24X36, zv tšenina, textový záznam
- 84* Kamenem o kámen / Zebín 4. 6. 1983
série 6 list , 42X29,5; soubor fotografií, neg. 36X24, zv tšeniny, textový záznam; ú ast na realizaci G. Pospíšilová a J. Valoch
- 85 Otisky jeskynního stropu ! Mažarná 8. 7. 1983
série 5 list , 59X41,5
- 86 Stopy ohn 12. 3. 1983
pálené kresby, 6 volných dvojlist , 29,5X21, autorská kniha

- 87 Znak / T lo 31. 7. 1983
kresebný záznam trhlin ve skalním bloku na úpatí Kozákovské Drábovny a fotografie znaku p ekrytého vrženým stínem mého t la diptych, kresba tužkou, papír, 21X15,5; fotografie, neg. 36X24, zv tšenina
- 88 Doteky 5. 11. 1983
otisky p írodními pigmenty, nasbíranými na r zných lokalitách v letech 1979-1983
28 volných list , 24X18,5, autorská kniha
- 89* Doteky / zabarvení p írozené skalní trhliny železitým pigmentem "- erveného pramene p í úpatí st ny, V žické údolí 2. 10. 1983 - dotek barvivem z téhož místa 30. 6. 1985
diptych, fotografie a papír, neg. 12X9, zv tšenina, 60X48, textové a kresebné záznamy
- 90 Zebín p ed západem slunce 28. 10. 1983
6 volných dvojlist , kresby a doteky p írodními pigmenty, text, 29,5X21, autorská kniha
- 91 Doteky / Letní zahradou 13.6. 1984
3X p eložený list, 19X64
- 92 Doteky / Zebín 10. 8. 1984
kresby a doteky p írodními pigmenty, text, 7 volných dvojlist , 29,5X21, autorská kniha
- 93 Doteky / No ní Zebín 1.9.1984
doteky p írodními pigmenty, pálení, text, 8 volných list , 22,5X15, autorská kniha
- 94 Doteky / Se zapadajícím sluncem, Zebín 2. 9. 1984
kresba p írodními pigmenty, text, 8 volných list , 22,5X15, autorská kniha
- 95 No ní otisky skalních st n / Zebín 3. 10. 1984
série 5 list , 101X80,5
- 96 erná kometa / Slunce 1984-1985
stopa slune ního ohn sledovaného v ohnisku o ky - záznam ve vymezeném prostoru projekce zá ícího nebe studie realizace p í západu slunce, Zebín 25. 10. 1984, Záznamy slune ního ohn 26. a 31. 12. 1985, d ev né desky, 40X40; výb r ze souboru fatografií, neg. 36X.24, zv tšeniny, textové záznamy, meteorologická dokumentace
- 97 Zebín / Cestou na vrchol 24. 2. 1985
kresby a záznamy ol vkem, doteky a stopy p írodních pigment , 26 vázaných list , 21X15,5, autorská kniha
- 98 Doteky / Javorovým dolem 27. 3. 1985
kresby a záznamy p írodními pigmenty, 24 volných dvojlist , 20,5X15, autorská kniha
- 99* Javo ím potokem 9. 7. :985
prstové kresby ervenými lístky š ovíku utrženými cestou, 7 volných dvojlist , 14,5X11,3, autorská kniha
- 100 Zelené znaky, 1985
kresby p es šablonu š ávou list violky vonné, 44 vázaných list , 20,5X15,3, autorská kniha
- 101 Znaky / Javo í potok, 1985
kresby p es šablonu zlatovou slídou (jiná verse plátky r ži), 10 volných dvojlist , 20,5X15, autorská kniha
- 102 Kv tem violky / Vymezení knihy 8. 4. 1985
14 šitých tónovaných list , 14,7X11, autorská kniha
- 103 Kamenem o kámen / Zebín 25. 5. 1985
perforace, frotáž, kresba tužkou, text, papír, 307X150; fotodokumentace, neg. 36X24, zv tšeniny
- 104 Doteky / Zebín 25. 5. 1985
kresba p írodními pigmenty, tužka, frotáž, papír, 313X150; fotodokumentace, neg. 36X24, zv tšeniny
- 105 Skalní st na ozá ená sluncem / Zebín 11. 9. 1985
pastel, frotáž, p írodní pigmenty, vertikální papírový svitek, 943X34; fotodokumentace skalního podkladu, sekvence 6 záb r , neg. 18X13, zv tšeniny
- 106 Žlutá hrana / Dotek 8. 6. 1985
transparentní diptych, kontakt 24X18, japonský papír; bled žlutým lišejníkem ze st ny jižní rokle Boreckých skal, nalezeným 7. 4.; fotografie téže st ny 9. 5.1985
- 107 Javo í potok / Doteky 15. 7. 1985
triptych, zv tšenina z neg.. 15X10, 2 japonské papíry, 46,5X23; detail fotografie znak na balvanu, ležícím p i b eh u Javo ího potoka 27. 8. 1982; zlatovou slídou-biotitem, nalezeným v hlín cesty podél Ja'lo ího potoka 11. 7. 1985; st íbrošedou slídou-biotitem, nalezeným v malém prameni ve stráni nad Javo ím potokem 11.7. 1985

Roz len ní seznamu vystavených prací do t ech oddíl sleduje tato kritéria: I. médium fotografie, II. spojení fotografie s jinými výtvarnými médii v rámci fotografického zobrazení, III. konfrontace fotografických a jiných médií, nefotografická média. Rozm ry jsou uvedeny v centimetrech, výjimkou je obrazové pole kinofilmu, kde jsou mín ny milimetry. Hv zdí ky ozna ují práce reprodukované v katalogu. Z instala níh d vod nebylo možné vystavit všechny práce, uve- dené v katalogu.

narozen 10. srpna 1947 v Jablonci nad Nisou, žije v Jiřín; Střední uměleckoprávní škola pro zpracování kovu a kamene v Turnově 1962-1966. Filozofická fakulta UK v Praze. dějiny umění a estetika 1970-1976, výtvarná výchova (u Z. Sýkory) 1974-1979

SAMOSTATNÉ VYSTAVY

1977 Světlo v kamenech. foyer FP. Hradec Králové
1979 14 akvarelů. LF UK. Hradec Králové
1980 Krkonoše. LF UK. Hradec Králové
1982 Studie přírody, Pedagogická škola, obřadní síň
1982 Skála. Galerie mladých. Brno
1982 Setkání. Divadelní studio Beseda. Hradec Králové
1982 Práce 1980-1982, Divadlo hudby, Olomouc
1983 Mažarná, Minigalerie VÚVL. Brno
1984 Socha přírody, Krajské muzeum, Hradec Králové
1985 S M. B. Braunem. Palác U zlatého melounu, Praha

ÚČÁST NA VÝSTAVÁCH

1970 Salon international art photographique, Nouveau Théâtre. Luxembourg
1978 Josef Wagner - raná tvorba. Krajská galerie. Hradec Králové; Galerie výtvarného umění. Cheb
1982 Aktuální fotografie, Moravská galerie v Brně
1983 Konceptuální fotografie. Galerie v předstí. Blansko
1984 Možnosti dotyku. Výstavní síň SKP. Rokycany
1985 Nature. Pécsi galéria, Pécs
V. trienále umělecké knižní vazby. Památník národního písemnictví. Praha
Vase, Výstavní síň Trnávka. Bratislava
1986 Kínstlerbücher - Buchobjekte, Universitätsbibliothek. Oldenburg

BIBLIOGRAFIE

Jan K. Eliš, katalog výstavy Světlo v kamenech, Hradec Králové. 1977
Antonín Dufek. recenze výstavy Světlo v kamenech. s. fotografie, 10/1978

Jan K. Eliš, text k připravované výstavě v Divadle v Nerudovce, Praha. 1980 (rukopis)
Jan K. Eliš. katalog výstavy Skála v Galerii mladých. Brno, 1982
Jan K. Eliš. katalog výstavy Setkání v Divadelním studiu Beseda. Hradec Králové, 1982
Jan K. Eliš. katalog výstavy Práce 1980-1982 v Divadle hudby, Olomouc. 1982
Antonín Dufek, katalog výstavy Aktuální fotografie v Moravské galerii v Brně. 1982
Jiří Valoch, Básně - objekty, knihy - objekty, vazby - objekty, sborník referátů 4. trienále UKV. Dějiny umění a estetiky Brno. 1982
Jiří Valoch. katalog výstavy Mažarná v Minigalerii VÚVL. Brno. 1983
Jan K. Eliš, recenze výstavy Mažarná. s. fotografie, 8/1983
Jiří Valoch. katalog výstavy Konceptuální fotografie, Blansko, 1983
Marie Judlová. katalog výstavy Možnosti dotyku, Rokycany, 1984
Sándor Pinczehelyi, katalog výstavy Nature, Pécs, 1985
Emil Minář, katalog výstavy V. trienále umělecké knižní vazby. Praha. 1985
Antonín Dufek. katalog výstavy Vase ve výstavní síni Trnávka. Bratislava, 1985

ANTOLOGIE

The Second International Portfolio of Artists' Photography, I. P. Jacob - Hype, New York. 1986

ZASTOUPENÍ VE VEJNÝCH SBÍRKÁCH

Moravská galerie v Brně
Kupferstichkabinett der Staatlichen Kunstsammlungen, Dresden
Galerie Benedikta Rejta. Louny
Universitätsbibliothek. Oldenburg

